

Miljøpartiet De Grønne
Hausmanns gate 19
0182 Oslo

13. mai 2016

Vår ref. 497848/v1

INNSPILL TIL MILJØPARTIET DE GRØNNES PARTIPROGRAM 2017 – 2021

NITO er Norges største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer med over 80.000 medlemmer. Våre medlemmer er representert i alle samfunnssektorer og besitter verdifull erfaring og kompetanse som vil være av betydning for å ruste Norge for fremtiden. For å klare å fremskynde det grønne skiftet, sikre bærekraftige løsninger og skape konkurransedyktige forutsetninger for grønn næringsutvikling, er Norge nødt til å ha tilgang til ingeniører og teknologer. Med utgangspunkt i de skisserte temaområdene til MDG: 1) «økonomi- og næringspolitikk», 2) «grønn skolepolitikk» og 3) «grønn helsepolitikk», ønsker NITO å fremme forslag som kan bidra til at vi lykkes med å nå målet om å begrense temperaturstigningen med 1,5 grader. Vi ber partiet om å vurdere disse i sin programprosess.

1) ØKONOMI- OG NÆRINGSPOLITIKK

Hvordan skal Miljøpartiet De Grønne i perioden 2017-2021 sikre omstillingen til en økonomi og et samfunn som øker livskvaliteten til menneskene uten å overskride økosystemenes bæreevne? Hvordan skal vi sikre verdiskaping, sysselsetting og velferdssamfunnet på lang sikt?

Norge har de siste to årene opplevd store nedbemanninger og økende arbeidsledighet på grunn av sterkt fallende oljepris og påfølgende bortfall av oppdrag til leverandørindustrien. På sikt kan økende arbeidsledighet, utenforskap og fallende petroleumsinntekter utfordre velferdssamfunnet. Det er blant ingeniør- og IKT-yrker man har sett den sterkeste veksten i ledighet i NAVs statistikker og den samme utviklingen ser vi blant våre medlemmer. Veksten i ledigheten rammer medlemmer i alle fylker, men er likevel svært skjevt fordelt. Rogaland er det fylket som er desidert hardest rammet med en ledighet blant NITOs medlemmer på 6,4 prosent. For programperioden 2017 – 2021 er NITO opptatt av at Norge skal møte både petroleumskrisen, klimautfordringene og det digitale skiftet. Ingeniørene kan bidra med løsninger slik at Norge kommer godt ut av de store utfordringene. For å få til en grønn omstilling kreves det imidlertid mer enn politisk mot og vilje. Det er behov for koordinert innsats på flere områder og vi er nødt til å slippe til innovative aktører som evner å tenke nytt.

For å sikre verdiskaping, sysselsetting og velferdssamfunnet på lang sikt vil Norge være tjent med å dra nytte av verdifull ingeniør- og teknologkompetanse som har blitt opparbeidet gjennom mange år. Våre ingeniør- og teknologmiljøer er i verdenstoppen og har vært av enorm betydning for norsk økonomi. Kompetansen til disse arbeidstakerne er lett omsettelig og Norge har brukt store ressurser på forskning og utdanning innenfor teknologi- og ingeniørfag. Ifølge NIFU-rapporten «Hva koster en student?» fra 2014 er ingeniørstudiene i norsk universitets- og høyskolesektor de dyreste å finansiere med unntak av medisinstudier. Norge har brukt betydelige midler i å utdanne ingeniører og teknologer. For å sikre et høyt utbytte av denne investeringen er vi nødt til ta den i bruk også fremover.

For å vri verdiskapingen mot ekte grønn vekst, er det tvingende nødvendig at vi tar i bruk ledige hender som melder seg i forbindelse med aktivitetsnedgang i petroleumsnæringen. NITO oppfordrer derfor til en «rettferdig omstilling» for de som arbeider i norsk olje- og gassvirksomhet. Det er lite kostnadseffektivt å la ingeniører gå ledige, og et grønt skifte vil kreve grønne ingeniører.

NITO ber derfor MDG om å legge til rette for at den verdifulle kompetansen som finnes i petroleumsnæringen kan benyttes i andre næringer. Det vil være av stor økonomisk og miljømessig betydning for Norge å utnytte ledig ingeniørkompetanse for å skape ny vekst og nye arbeidsplasser i en tid med stigende arbeidsledighet. Kompetanseoverføring fra olje- og gassvirksomheten til fornybarnæringen kan bli en av de viktigste forutsetningene for omstillingen til et bærekraftig velferdssamfunn. Norge behøver ingeniører og teknologer til å bygge ut vei, jernbane og kollektivtransport. Vi behøver deres kompetanse til å utvikle karbonfangstteknologi og vindkraft til havs.

- NITO ønsker at å ta i bruk og utvikle ny teknologi for CO₂-fangst og -lagring, styrke klimateknologifondet og miljøteknologiordning.
- Innen miljøvennlig energi må tiltakene gå fra pilot til oppskalering av prosjekter. Politiske myndigheter må styrke insentivene og legge til rette for satsing på vindkraft til havs. Her har Norge verdifull offshore-kompetanse vi kan benytte.
- Næringslivet må stimuleres til å sette eget energiforbruk og klimagassutslipp på agendaen. Det ligger betydelig ubenyttet potensiale i å tilrettelegge for klima og miljø på arbeidsplassen; både gjennom at bedriften selv medvirker til en bærekraftig utvikling og at det inngås miljøvennlige tariffavtaler mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Dette skjer med stort hell i England.
- For å nå målene i Paris-avtalen må det investeres mer i kollektivtransport og infrastruktur. Norske ingeniører og teknologer vil være nøkkelaktører i omleggingen av transportsektoren.
- Myndighetene må etablere rådgivning og stille kompetanse om energieffektiviseringstiltak og støtteordninger til rådighet for mindre virksomheter.
- Mange norske kommuner har behov for hjelp til å løse miljøproblematikk og mangler kompetanse på dette feltet. NITO mener derfor at ingeniør- og teknologkompetanse også bør tilføres kommuner ved at det etableres en ordning som sikrer at kommunene får den bistanden de har behov for.

2) GRØNN SKOLEPOLITIKK

Hvordan skal Miljøpartiet De Grønne i perioden 2017-2021 sikre en skole som gir elevene mulighet til å mestre og oppleve læringsutbytte uavhengig av om deres evner er praktiske, estetiske eller teoretiske? Når vi skal inn i en grønn omstilling av samfunnet, samtidig som digitaliseringen skyter fart trenger vi sterke og fleksible arbeidstakere. Hvordan skal skolen bidra til dette?

Teknologiutvikling er viktig for å løse store utfordringer samfunnet står overfor, det være seg klimautfordringer, riktig energiforsyning og rent vann, samt å bekjempe sykdommer og å gi befolkningen en verdig alderdom. For å løse disse og mange andre utfordringer lokalt, nasjonalt og globalt, må vi utdanne ingeniører og teknologer som kan skape fremtidens teknologiske løsninger. Da må utdanningsinstitusjonene ha en reell mulighet til å prioritere en kvalitetsheving i ingeniør- og teknologiutdanningene.

Ved å satse på ingeniør- og teknologutdannelse kan vi skape ny vekst og sikre velferden i hele landet. Rett kompetanse blant fremtidens arbeidstakere er også viktig for å unngå utenforskap. En nøkkel til verdiskaping er å starte med de som skal bygge samfunnet for fremtiden.

- NITO ønsker en forsterket satsing på utdanninger som bidrar til innovasjon og nyskaping. Utdanningsretninger som bygger på realfag og teknologi vil være svært viktig for å skape nye, grønne og fremtidsrettede ideer og bedrifter.
- Finansieringen av ingeniør og teknologiutdanningene må styrkes. Dagens finansieringssystem må endres slik at disse utdanningene sikres langsiktighet, god infrastruktur og oppdatert utstyr.
- NITO ønsker å innføre obligatorisk teknologifag i ungdomsskolen og «Teknologi og design» som eget fag for å styrke realfag i skolen, samt skape bevissthet omkring bærekraft og livsløpet til produkter. Satsing på realfag i ungdomsskolen er samtidig viktig for å redusere utenforskap i fremtidens arbeidsmarked.¹
- De regionale vitensentrene bør få en opptrapping av sitt årlige tilskudd for oppfylle den nasjonale realfagsstrategien «Tett på Realfag». Vitensentrene kan styrke realfagsundervisningen i skolene, blant annet gjennom kreativitet, innovasjon og digital kompetanse. Alle elever og lærere i Norge må få tilgang til et vitensentertilbud.
- Styrke rådgivningstilbudet i grunn- og videregående skole slik at elever kan ta mer informerte valg. Dette kan spesielt bidra til å øke rekrutteringen av kvinner til fag de er underrepresentert. I dag er kun 23 % av sysselsatte ingeniører kvinner.

3) GRØNN HELSETEKNOLOGI

Velferdsteknologi kan gi brukerne økt livskvalitet gjennom et bedre tjenestetilbud, og kan tilrettelegge for at flere kan være i arbeid. Det vil også bidra til mer effektive og miljøvennlige tjenester. NITOs behovsundersøkelse viser at kommunene har vansker med å tiltrekke seg nødvendig ingeniørkompetanse. Kommunene må arbeide for å tiltrekkes seg ingeniører og teknologer. Dette kan bidra til å styrke arbeidet i kommunehelsetjenesten.

- Det er behov for tverrfaglige videreutdanninger og mastergradsstudier innen velferdsteknologi.
- Kommunene må sikres økonomisk handlingsrom for å kunne heve kompetansenivået blant ingeniører, teknologer og helsepersonell innen velferdsteknologi.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
president

Steinar Sørli
generalsekretær

¹ <http://forskning.no/matematikk-samfunnsokonomi-skole-og-utdanning/2013/01/matte-bestemmer-fracfall-i-skolen>